Okuma / TR

Öğrenmek hareket alanı gerektirir.

Bilgi, dikkat ve yardımın gerçekten işe yarayıp yaramadığı sorusu.

Öğrenmek hareket alanı gerektirir.

Daha uzun çalışma süresi pek az şeyi değiştiriyorsa, göreve, yüke ve geri bildirime daha yakından bakmak gerekir. Sınava hazırlık ve yapay zekâyla bağımsız öğrenme üzerine bir okuma.

Çalışma masasında bir saat daha

Bir öğrenci akşam ders notlarının başında oturuyor. Çok şey okumuş, en önemli yerleri işaretlemiş ve birkaç özet toplamış. Yine de yeni bir soruyu kendi başına çözemiyor. Bunun üzerine ertesi günkü çalışma süresini uzatıyor. Birkaç gün sonra masada geçirdiği süre, kavrayışından daha hızlı artıyor. Bu örnek kurmacadır. Öğrenme uygulamasına ilişkin kaynak metinde zaten bulunan bir soruyu gösterir: Burada hangi değişiklik gerçekten yardımcı olur?

İlk açıklama belki de disiplin eksikliğidir. Daha dikkatli bir açıklama ise önce araştırmayı gerektirir. Belirli bilgiler mi eksik? Görev mi belirsiz? Çalışma sürekli kesintiye mi uğruyor? Yoksa planlanan iş yükü eldeki olanaklara mı uymuyor? Böyle sorular, değiştirilebilecek bir hareket noktası aradıkları için sorumluluğu ciddiye alır. Kişi hakkında aceleyle hüküm vermek yerine, somut durumu incelemeyi sağlarlar.

M. Selman Yildizhan: ADL – Anwendungsbeispiele, Version 1.0 · 14 Temmuz 2026 · 1–14. bölümler. Kaynak metindeki sayılar sentetik gösterim verileridir.

Yapay zekâ yardımı öğrenmeyi ne zaman destekler?

Üretken yapay zekâ, yardım meselesini özellikle görünür kılar: Hazır bir çözüm yolu ile kişinin kendi öğrenme ilerlemesi, dışarıdan benzer görünebilir. UNESCO'nun 2023 tarihli, yayın sayfası Ocak 2026'da güncellenen eğitim ve araştırmada üretken yapay zekâ rehberi, insan odaklı yaklaşımı ve kullanımın pedagojik açıdan incelenmesini talep eder. Bu, belirli bir aracın genel olarak etkili olacağına dair bir taahhüt anlamına gelmez.

Aşağıdaki alıştırma editoryal bir uyarlamadır; ADL'nin etkililiğine ilişkin bir kanıta dayanan öneri değildir: Önce kendi yaklaşımın hakkında sana bir karşı soru sorulmasını iste. Tam çözümü açmadan önce bir ipucu talep et. Ardından belirleyici adımın neden işe yaradığını kendi sözlerinle açıkla. Tartışmalı iddiaları ders notları ve yetkili alan kaynakları üzerinden denetle. Böylece yardımın amacı görünür olur: Kendi başına atacağın bir sonraki adımı mümkün kılmak.

UNESCO: Guidance for generative AI in education and research · Fengchun Miao ve Wayne Holmes, 2023 · Yayın sayfası 16 Ocak 2026'da güncellendi · 21 Ekim 2026'da kontrol edildi.

Karşılaştırmanın daha basit

olmasına izin verilmeli

Kaynak metin açıkça daha basit bir alternatifle karşılaştırma yapılmasını ister. Bu örnek için başlangıçta, aynı görev koşullarında yapay zekâ olmadan yürütülen bir çalışma oturumu yeterlidir. Neyin gözlemleneceği önceden belirlenir: Örneğin ertesi gün benzer bir soruyu kendi başına açıklayabilmek. Üretilen özetlerin sayısı veya bir sohbet geçmişinin uzunluğu bunun için ancak dolaylı göstergeler olur.

Tek bir karşılaştırma çok az şeyi kanıtlar. Soruların farklı güçlük düzeyleri, ön bilgi, o günkü durum ve alıştırma etkileri sonucu etkileyebilir. Deneme öncelikle kişisel yön bulmaya yarar. Öğrenme başarısı hakkında genel bir ifade için sağlam bir araştırma tasarımı gerekir. Basit bir yöntem aynı derecede yardımcı oluyor ve daha az çaba gerektiriyorsa, bu anlamlı bir bulgudur. Model, getirdiği ek çabayı gerekçelendirebilmelidir.

M. Selman Yildizhan: ADL – Anwendungsbeispiele, Version 1.0 · 14 Temmuz 2026 · 1–14. bölümler. Kaynak metindeki sayılar sentetik gösterim verileridir.

Düzeltmeye açık kalan bir ölçüt

Amaç da incelemenin bir parçasıdır. Bir sınavı geçmek mi, bir beceri geliştirmek mi, yoksa ilgi duyulan bir

konuyu anlamak mı isteniyor? Yalnızca çalışma saatlerini en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen bir plan asıl amacını ıskalayabilir. Buna karşılık, her zorluktan sonra hedefi plan başarılı görünecek biçimde değiştiren kişi karşılaştırılabilirliği kaybeder. Hedef değişiklikleri makul olabilir; ancak değişiklik oldukları görünür kalmalıdır.

Gelecek hafta için somut bir görev, gerekçelendirilmiş bir yardım ve geriye bakmak için bir zaman yeterlidir. Neler daha bağımsız yapılabiliyor? Hangi destek gerekliydi? Neler hâlâ belirsiz? Bu sorular, insanı bir puana indirgemeden öğrenmeye bir çerçeve verir. Hareket alanı burada şu anlama gelir: Amaç ve sınırlar açıkça ortadayken, bir plan gözlemlenen zorluklardan öğrenebilir.

Sorular

İlerlemeni sınamak için yarın hangi görevi örnek olmadan yapabilirsin?

Hangi yardım kendi başına bir sonraki adımı atmanı sağlıyor, hangisi o adımı senin yerine atıyor?

Daha basit öğrenme yönteminin senin için yeterli olduğunu nasıl anlarsın?

Bu baskı hakkında

„ADL – Anwendungsbeispiele“ metninden, özellikle öğrenme ve sınava hazırlık hakkındaki 3. ve 4. bölümlerden uyarlanmıştır. Matematiksel gösterim, gündelik hayata yakın, bağımsız bir okuma baskısına dönüştürülmüştür. Üretken yapay zekâ hakkındaki bölüm yeni bir editoryal ektir.

Bilgi, enerji ve odak, birbirinden ayrılabilen sorular olarak açıklandı; göstergelerden kişilik değerlendirmesi çıkarılmadı.

Sentetik model değerlerinin yerine, açıkça kurmaca olarak belirtilen bir örnek ve basit bir karşılaştırma kondu.

Yapay zekâ destekli öğrenme araçları UNESCO rehberi çerçevesinde değerlendirildi; önerilen alıştırmanın yararları ve sınırları açıklandı.

Seçili bölümlerin yeni örnekler ve bağlamla bağımsız uyarlaması; kaynak metinlerin tam baskısı değildir. Örnekler kurgusaldır; ADL yorumları editoryal uyarlamalardır. Dış kaynaklar ADL’nin etkililiğini kanıtlamaz.

Kaynaklar

M. Selman Yildizhan: ADL – Anwendungsbeispiele, Version 1.0
14 Temmuz 2026 · 1–14. bölümler. Kaynak metindeki

sayılar sentetik gösterim verileridir.

UNESCO: Guidance for generative AI in education and research
Fengchun Miao ve Wayne Holmes, 2023 · Yayın sayfası 16 Ocak 2026'da güncellendi · 21 Ekim 2026'da kontrol edildi.